

Yazın Dergisi, Direniş adıyla başlayarak 1982-2009 yılları arasında yayınlandı. Avrupa'da yayınlanan, on yıl kadar Almanya'da hazırlanıp hem burada hem de Türkiye'de yayınlanan bir dergi oldu.

Bu derginin Teslim Töre ile ne ilgisi var, diye sorulabilir.

Bu dergide herhangi bir yazısı yayınlanmadı ama ilişki daha derindedir.

Denilebilir ki bu derginin 12 Eylül'den sonra Avrupa ülkelerine göç etmek zorunda kalmış çok sayıda aydın ve sanatçıyı sayfalarında toplayabilmesinde ve bu kadar uzun ömürlü olmasında hem Teslim Töre'nin ve hem de dönemin Merkez Komitesinin payı vardır.

Açıklayayım...

Önce şu sorulmalıdır: böyle bir derginin yayınlanması bizden çok TKP'nin işiydi. Ekonomik olanakları ve kadroları bizimle karşılaştırılamayacak kadar iyiydi ama böyle bir dergiyi iki nedenle yayınlamayazlardı.

Başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerinde çok sayıda aynı ve sanatçı yaşıyordu ve bunların azımsanmayacak bir bölümü ya TKP'liydi ya da bu partiye sempatiyle bakıyordu. Önemli bir bölümünü tanıyordum ve birbirleri hakkında ne düşündüklerini biliyordum. Bize yazarlardı ama birlikte aynı dergide çalışmaları zordu.

İkincisi ve daha önemli ise parti sorumlularının bu dergiye mutlaka karışacak olmasıydı. Hayatında on tane önemli roman okumamış kişiler bir kültür dergisinin yayın politikasını belirleyeceklerdi.

Çok kişi doğrudan ya da dolaylı olarak dergiden çekilirdi.

İnsanlar her şeye karışan partiden bıkmıştı. Kimse söylemiyordu ama hissedebiliyordunuz.

Kişi merkez komitesi üyesi ve hatta politik bürodadır ve konudan ne kadar anladığı önemli değildir. Madem ki o mevkidedir, doğal olarak belirleyici olacaktır.

Teslim Töre iyi anlamadığı işe karışmazdı.

Bunun önemli bir özellik olduğunu söylemek gerekir.

Dergiyle herkes gurur duyuyordu, bana iletilenlere göre ülkedeki parti tabanı şaşkınlık ve hayranlıkla yayını izliyordu.

Dergi hiçbir zaman parti yayını olmadı, bu yönde baskıyla da karşılaşmadı.

Sol içeriğe sahip olduğu açıktı ama belirli bir politik çevrenin yayını olduğunun iması bile yoktu.

Herkes beni tanıyordu zaten ve o zaman da ne gerek vardı?

Partili ve partisiz ama sol görüşlü olan insanlar gönül rahatlığıyla dergiye yazıyorlardı.

Server Tanilli, Fakir Baykurt her sayıda yazıyordu.

Yazarlarımıza nasıl yazmaları gerektiğini öğretmeye kalkmadık.

Dergide toplumcu gerçekçiden çok eleştirel gerçekçi üretimler yer aldı.

Neymiş efendim; edebiyat, parti edebiyatı olmalıymış.

Sosyalist ülkelerde bu konuda ne yapılabildiğini yeterince gördük.

Rus edebiyatı devrimden önce Tolstoy, Dostoyevski, Puşkin, Gonçarov gibi isimlerle büyük bir edebiyattı.

Devrimden sonraki yıllarda bu edebiyattan ne kaldı?

Aynı belirlemeyi 1993'te gittiğim Küba'da Yazarlar Birliği İkinci Başkanı'ndan duyunca sevinmişim.

“Toplumcu gerçekçilik çok sayıda edebiyat paraziti yarattı” demişti.

Bu yazı Yazın'dan Seçmeler 1 veya 2'de yer almaktadır. Bkz. www.tdas1kitaplar.blogspot.com veya Google Drive'da TDAS Kitaplık'ta hepsini bulabilirsiniz.

Tahmin edebileceğiniz gibi bize çok sayıda toplumcu gerçekçi ama kötü öykü gönderildi, yayınlamadık.

Kötü yazarlık baş tarafa “toplumcu gerçekçi yazar” gibi belirlemeler konularak kapatılamaz.

Bazı kötü şiirler yayınladık ama bir süre sonra vazgeçtik.

Edebiyat repertuarı Ve Şafakta Kazandık Zaferi, Demir Ökçe vb. romanlardan ibaret olan; Tolstoy, Dostoyevski, Romain Rolland okumamış birisine neyi anlatacaksınız?

Lenin'den parti edebiyatıyla ilgili alıntı yapabilir, hiç durmasın yapsın tabii...

1980'li yılların başlarında toplumcu gerçekçilikle ilgili iki önemli kitap yayınlanmış ve hemen getirtip okumuştum. Birisi Murat Belge tarafından yazılmıştı, diğerinin yazarını iyi hatırlamıyorum, bu nedenle yanlış yazmamak için belirtmeyeceğim ama önemli bir kitaptı.

Toplumcu gerçekçilik akımının Maksim Gorki tarafından ortaya atılmasını ve sosyalist edebiyata nasıl zarar verdiğini anlatıyordu.

Biz başka yol izledik ve başarılı da olduk.

Uzun süreli başarı her çeşit alıntıdan daha güçlüdür.

Teslim Töre ve MK derginin çizgisine hiçbir şekilde müdahale etmedi.

Etselerdi bir süre sonra ben de yayını bıraktırdım...

Bu kadar biliyorsan buyur sen yap o zaman!

Böyle bir şey olmadı.

Teslim Töre'nin önemli bir özelliğidir. Neye karışıp neye karışmayacağını bilirdi.

Kültür tarihimizde yerini almış bu dergide kendisinin de payı vardır.